

# بررسی میزان از دست رفتن اهداکنندگان خون داوطلب به علت آزمایش‌های غربالگری الایزا تأیید نشده در سازمان انتقال خون فارس

\* دکتر لیلا کسرائیان (M.D)

\*نویسنده مسئول: شیراز، آسیاب قوامین، سازمان انتقال خون

پست الکترونیک: [lkasraian@yahoo.com](mailto:lkasraian@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۸۶/۱۱/۱۱ تاریخ پذیرش: ۸۷/۴/۲۲

## چکیده

مقدمه: نتیجه مثبت کاذب آزمایش‌های غربالگری در اهداکنندگان خون که در آزمایش تأیید کننده ثابت نمی‌شود، بانک‌های خون را از لحاظ تأمین خون کافی دچار مشکل می‌کنند. از یک طرف واحدهای خون اهدائی دور ریخته شده و از جانب دیگر این اهداکنندگان به طور دائم از اهدای خون منع می‌شوند. هدف: بررسی شیوع و خصوصیات دموگرافی اهداکنندگان خون با نتایج مثبت کاذب در سازمان انتقال خون شیراز. مواد و روش‌ها: این مطالعه به صورت گذشته‌نگر مقطعی و با مرور اطلاعات رایانه‌ای تمام اهداکنندگان سازمان انتقال خون شیراز (۲۸۱۷۵۶ نفر) از ۸۳/۱۱/۱ تا ۸۵/۱۱/۱ انجام شد. میزان شیوع و خصوصیات دموگرافی اهداکنندگان دارای نتایج مثبت کاذب هیپاتیت C، هیپاتیت B و ایدز که در آزمایش‌های تأیید کننده، به اثبات نرسیده بود بررسی شد. از آزمون مجذور کای و t test در آنالیز داده‌ها استفاده شد. نتایج: شیوع نتایج مثبت کاذب در خون‌های اهدائی ۲/۱۷٪ بود. که ۸۰/۴٪ آنها مربوط به هیپاتیت C، ۵/۲٪ هیپاتیت B و ۱۴/۲٪ ایدز بود. شیوع نتایج مثبت کاذب هیپاتیت B، هیپاتیت C و ایدز در اهداکنندگان بار اول جوان، جنس زن، و سطح میزان تحصیلی پایین‌تر بود ( $P < 0/05$ ). نتیجه‌گیری: بیشترین نتایج مثبت کاذب در جمعیت اهداکنندگان به چشم می‌خورد. گرچه این نتایج بیشتر در بعضی اهداکنندگان با بعضی اطلاعات دموگرافیک دیده می‌شود، بهتر است از آزمایش‌های غربالگری مناسب برای کنترل خطر بالای اتلاف اهداکنندگان استفاده شود.

## کلید واژه‌ها: الایزا/ انتقال خون/ اهداء کنندگان خون

مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، دوره هفدهم شماره ۶۷، صفحات: ۸۷-۸۰

## مقدمه

تاکنون بررسی‌های مختلف بر خصوصیات دموگرافی اهداکنندگان دارای نتایج مثبت تأییدی انجام شده‌است (۱۲-۱۳) ولی مطالعه در مورد وضعیت دموگرافی اهداکنندگان دارای نتایج مثبت کاذب و میزان از دست رفتن اهداکنندگان به آن دلیل اندک بوده‌است. به دلیل ناآگاهی مردم نسبت به معنی جواب مثبت کاذب، بعضی از این افراد به غلط درمان قرار می‌شوند و این نکته اهداکنندگان را دچار استرس کرده، آن‌ها را در فشار شدید روانی و ترس از ابتلای به بیماری قرار می‌دهد (۹)، ۱۴ و ۱۹) و به این ترتیب سبب بی‌اعتمادی به نحوه غربالگری در سازمان انتقال خون می‌شود. برحسب اطلاعات موجود در ایران مطالعه منتشر شده‌ای در مورد اطلاعات دموگرافی اهداکنندگان با نتایج مثبت کاذب انجام نشده‌است.

بنابراین، برآن شدیم تا به بررسی شیوع نتایج مثبت کاذب و خصوصیات دموگرافی در اهداکنندگان در سازمان انتقال

امروزه یکی از مشکلات اساسی بانک‌های خون از دست رفتن اهداکنندگانی است که نتایج آزمایش غربالگری آنها مثبت کاذب بوده ولی در آزمایش‌های تأییدی، این نتایج به اثبات نمی‌رسد (۱۰ - ۱). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که این اهداکنندگان بندرت به ویروس‌های منتقل شونده از راه خون آلوده هستند (۱۰ و ۱۱). گرچه واحدهای خون اهدائی این افراد دور ریخته شده و برای همیشه این اهداکنندگان از اهدای خون منع می‌شوند.

معرفی هر آزمایش غربالگری جدید و بالارفتن حساسیت آزمایش‌های غربالگری باعث افزایش تعداد از دست رفتن اهداکنندگان به علت نتایج مثبت کاذب می‌شود. به طوری که با استفاده از الگوریتم آزمایش‌های غربالگری با استفاده از ALT که در سال ۱۹۹۵ انجام می‌شد تقریباً ۴٪ واحدهای خون دور ریخته می‌شد در حالی که تنها یک واحد از هر ۱۰ واحد خونی که دور ریخته می‌شد از نظر آزمایش تأییدی، آلوده شناخته می‌شدند (۱۲).